

WSTĘP

U schyłku 2009 r. ukazuje się kolejny – już trzeci – tom „Rocznika Muzeum Papiernictwa”. Periodyk zdołał okrzepnąć i na trwałe wpisał się w działalność Muzeum jako jedna z ważniejszych form realizacji głównego celu instytucji – upowszechniania wiedzy o papiernictwie. Stał się również doskonałym przekaznikiem informacji o przedsięwzięciach realizowanych przez zespół pracowników dusznickiego Muzeum.

Pierwsze dwa tomy spotkały się z życzliwym przyjęciem ze strony osób zainteresowanych historią papiernictwa, dziejami Dusznik-Zdroju oraz przyjaciół naszego Muzeum. Wielu czytelników wśród pochlebnych opinii przekazało nam również uwagi, które są niezwykle pomocne przy redagowaniu kolejnych tomów.

Obecny tom składa się z czterech działów: Artykuły i rozprawy, Słownik papierników, Recenzje oraz Kronika Muzeum Papiernictwa.

W pierwszym dziale zamieszczamy 5 artykułów przybliżających dzieje Muzeum. Teksty są poszerzonymi wersjami referatów wygłoszonych podczas konferencji jubileuszowej, która odbyła się 10 października 2008 r.

Pierwszy artykuł przygotował Hubert Jarmułowicz, który w okresie tworzenia Muzeum był zastępcą dyrektora ds. ekonomicznych w Bardeckich Zakładach Celulozowo-Papierniczych i z tego względu jego zaangażowanie w sprawy powstającej placówki było znaczące. Hubert Jarmułowicz przenosi nas w czasy Michała Kowalskiego – pierwszego kierownika Muzeum Papiernictwa – i przybliża nam tę bardzo zasłużoną dla instytucji postać, która wywarła decydujący wpływ na kształt tworzonego Muzeum. Jego staraniem kontynuowano remonty zabytkowej papierni, zgromadzono liczne eksponaty, wreszcie 26 lipca 1968 roku otwarto dla zwiedzających pierwsze sale wystawowe.

Drugi artykuł przygotował Jan Bałchan – kierownik Działu Papiernictwa Współczesnego. Omawiane są w nim lata, w których placówką kierował Władysław Kazimierczak – człowiek wywodzący się ze struktur branży papierniczej. W Muzeum przeprowadzono wówczas wiele prac zapoczątkowanych przez Michała Kowalskiego, m.in. uruchomiono pokazową produkcję papieru czerpanego i otwarto wystawę prezentującą osiągnięcia przetwórstwa papierniczego.

Kolejna prezentacja, autorstwa Bożeny Schweizer-Makowskiej, kierującej Muzeum w latach 1982–2005, przybliży okoliczności wyłączenia instytucji z Bardeckich Zakładów Papierniczych, borykających się na początku lat 90. XX w. z problemami organizacyjnymi, co zapewniło finansowanie bezpośrednio przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu. Wydarzenie to, zrealizowane przez Bożenę Schweizer-Makowską, uznajemy dziś za najważniejszy sukces organizacyjny w dziejach instytucji. Umożliwiło ono zatrudnienie pracowników merytorycznych, opracowanie zbiorów muzealnych, urządzenie nowych wystaw, opracowanie i wdrożenie programów edukacyjnych, wreszcie przeprowadzenie remontów młyna papierniczego.

Czwarty artykuł, przygotowany przez Teresę Windykę, kierującą Działem Historycznym, poświęcony został zbiorom zgromadzonym w zabytkowym młynie papierniczym. Dzięki kolekcjonerskim pasjom kolejnych pokoleń dusznickich muzealników Muzeum może poszczycić się największymi w kraju zbiorami dokumentującymi chlubne tradycje papiernictwa na ziemiach polskich od XVI w. do czasów współczesnych.

Ostatni z zamieszczonych tekstów, przygotowany przez Macieja Szymczyka, jest próbą określenia znaczenia Muzeum Papiernictwa po czterech dekadach istnienia. Dziś dusznicka instytucja zaliczana jest do najaktywniejszych muzeów w regionie, co jest zasługą całego zespołu pracowników.

W obecnym tomie nie został zamieszczony artykuł jednego z ubiegłorocznych prelegentów – dra Józefa Dąbrowskiego. Ostateczny tekst nadesłany do redakcji okazał się znacznie obszerniejszy od standardowych artykułów i według planów zostanie wydrukowany w kolejnym tomie.

W drugim dziale „Rocznika” zamieszczona została trzecia część Słownika śląskich papierników, autorstwa Rainera Sachsa i Doroty Błaszczyk. Już dziś wiemy, że opracowanie spotkało się z pozytywnym przyjęciem środowiska historyków papiernictwa, którzy oczekują na kolejne części. Ostatni fragment słownika według planów opublikowany zostanie w czwartym tomie „Rocznika”.

W bieżącym numerze wznawiamy dział z recenzjami, w którym omówiona została praca historyczna dotycząca zakładów celulozowo-papierniczych w Świeciu. Wyrażam nadzieję, że w następnych latach ukażą się kolejne publikacje dotyczące tematów leżących w zainteresowaniu „Rocznika” i obecność recenzji w piśmie nie będzie zagrożona.

Ostatnia część „Rocznika” dotyczy historii Muzeum Papiernictwa. Tej dalszej – z lat 1992–2005 – oraz najnowszej za ubiegły rok. Kalendarium z okresu, gdy Muzeum rozpoczęło działalność jako samodzielna instytucja kultury, jest ostatnią z trzech części przypominających wcześniejszą historię. Zostało opracowane na podstawie kronik Muzeum Papiernictwa przez Jana Bałchana i Agnieszkę Chudziak. Wydarzenia z dziejów najnowszych Muzeum można śledzić na bieżąco; podobnie jak w poprzednich tomach, również w obecnym przedstawiamy kronikę ubiegłego roku, obfitującego w niezwykle wydarzenia, spośród których najważniejsze to zakończenie przebudowy papierni, odznaczenie Muzeum przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Srebrnym Medalem Gloria Artis oraz Nagroda Kulturalna Sejmiku Województwa Dolnośląskiego SILESIA 2008.

Składam podziękowania wszystkim autorom, którzy zechcieli opracować materiały zamieszczone w trzecim tomie „Rocznika Muzeum Papiernictwa”. Tradycyjnie szczególnie dziękuję doktorowi Piotrowi Pregielowi – redaktorowi naukowemu – za cenne uwagi, przydatne w pracach nad niniejszym tomem.

Wydanie obecnego tomu zostało dofinansowane przez Gminę Duszniki-Zdrój oraz Polską Wytwórnę Papierów Wartościowych S.A. Świadczy to o tym, że „Rocznik” doczekał się kolejnych przyjaciół, którym za wsparcie serdecznie dziękuję.

Maciej Szymczyk
Dyrektor Muzeum Papiernictwa